

Premonstráti v Plzni

Obrazové přílohy (Část III., CIII - CLXI)

In: Jindřich Bečvář (author); Martina Bečvářová (author): Premonstráti v Plzni. IV. Obrazové přílohy. (Czech). Praha: Česká technika – nakladatelství ČVUT, 2024. pp. 1321–1379.

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/405427>

Terms of use:

© Bečvář, Jindřich

© Bečvářová, Martina

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

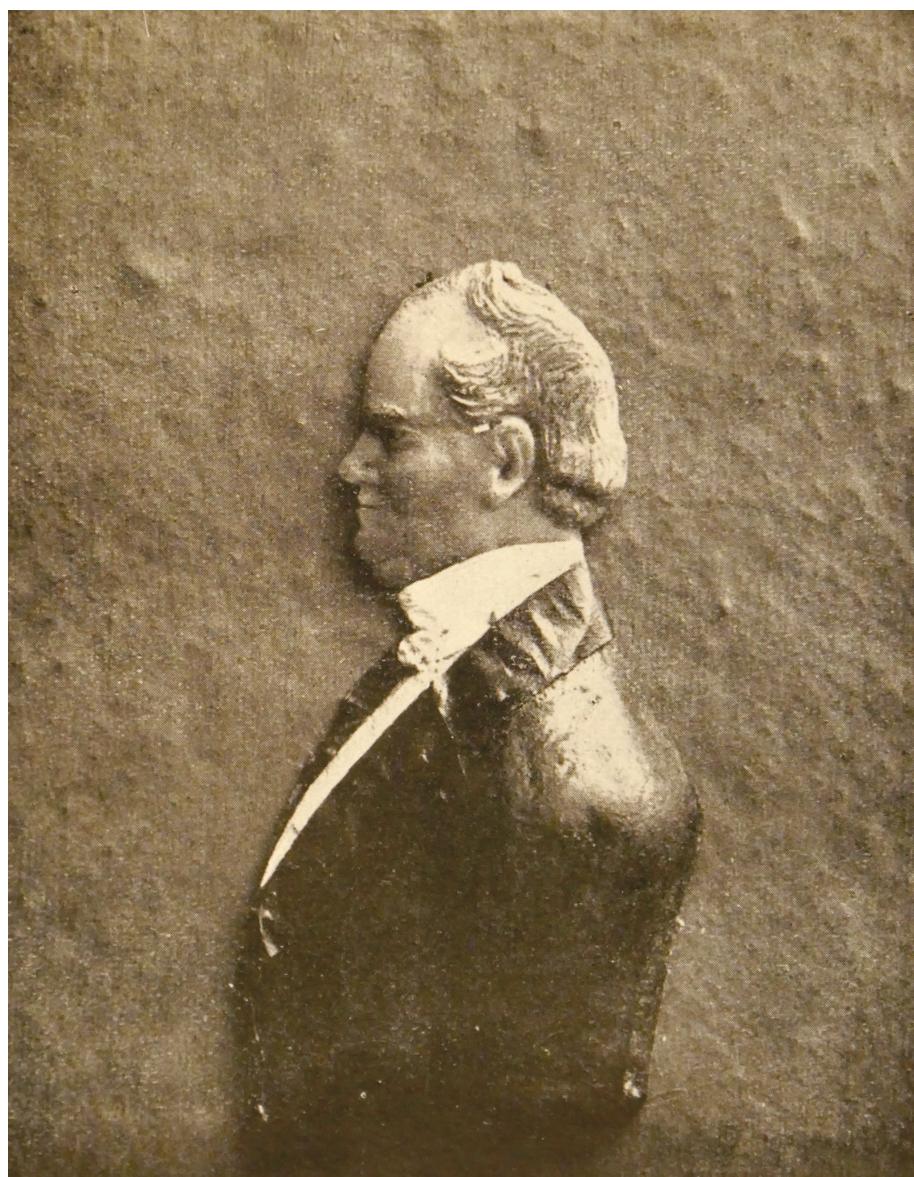

CIII

JOSEF FRANTIŠEK SMETANA.

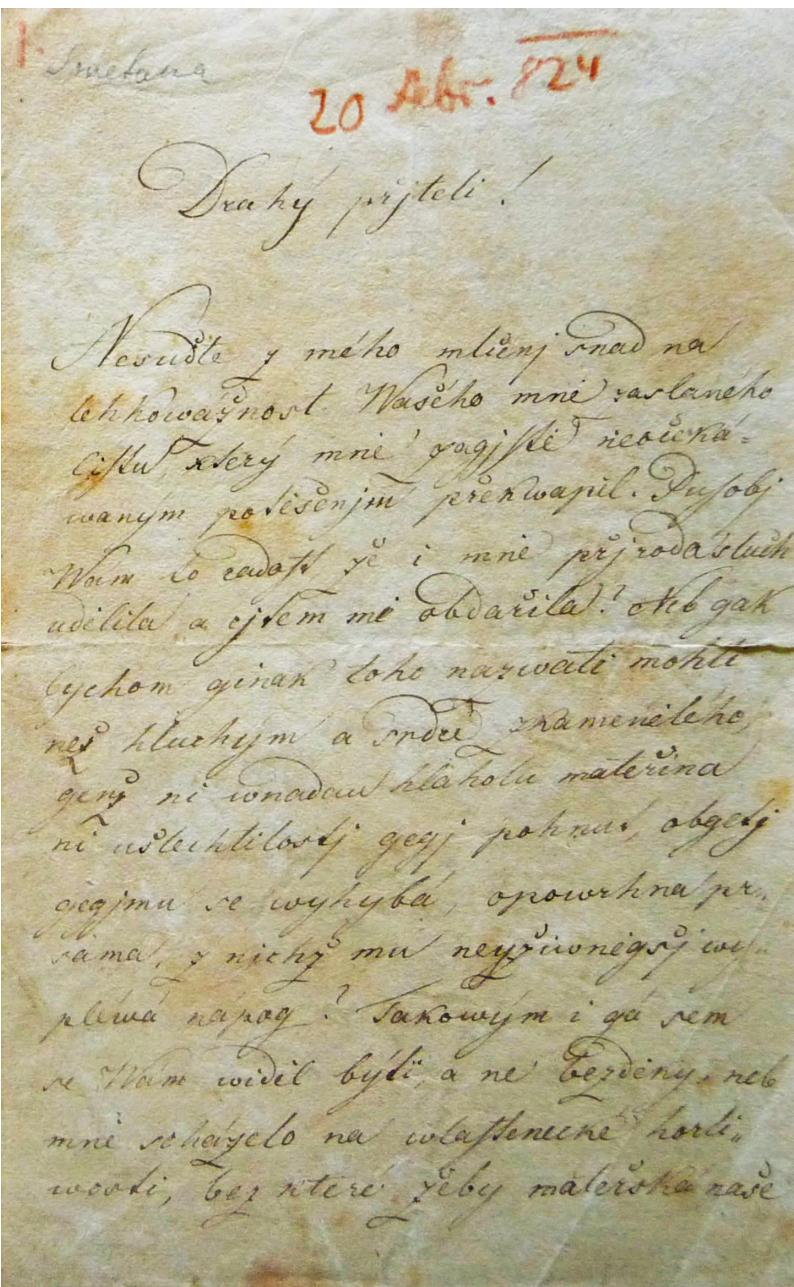
Anno 1800	Udo 177	Wies 177	Kodiczne	Motrawe	
Em. 80. fug mū	Emos		Hecz	Gmina	
December m. 8. frosznece.					
20. 11. 1771	Piotr Ignacy Wilejowa Dobry Dobry Ignacy Lubra Anna	1 - 11 - Bielawieckich Bielawieckich Dobry Ignacy Lubra Anna	Dabrowina Ignacy Lubra Ignacy Bielawieckich Bielawieckich Lubra Anna	Iwona Maria Wilkowianka Bielawieckich Bielawieckich Lubra Anna	X X X
21. 18. 1771	Piotr Ignacy Wilejowa Dobry Dobry Ignacy Lubra Anna	1 - 1 - 1 Bielawieckich Bielawieckich Dobry Ignacy Lubra Anna	Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich	Iwona Maria Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich Lubra Anna	+ + +
anno Domini 1801.					
februario.					
21. 9. 1771	Piotr Ignacy Wilejowa Dobry Dobry Ignacy Lubra Anna	1 - 1 - 1 Bielawieckich Bielawieckich Dobry Ignacy Lubra Anna	Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich	Iwona Maria Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich Lubra Anna	+ + +
Martius.					
24. 11. 1771	Piotr Ignacy Wilejowa Dobry Dobry Ignacy Lubra Anna	1 - 1 - 1 Bielawieckich Bielawieckich Dobry Ignacy Lubra Anna	Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich	Iwona Maria Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich Lubra Anna	+ + +
Aprilis.					
3. 12. 1771	Piotr Ignacy Wilejowa Dobry Dobry Ignacy Lubra Anna	1 - 1 - 1 - 2 Bielawieckich Bielawieckich Dobry Ignacy Lubra Anna	Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich	Iwona Maria Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich Lubra Anna	+ + +
Maius.					
21. 22. 1771	Piotr Ignacy Wilejowa Dobry Dobry Ignacy Lubra Anna	1 - 1 - 1 - 1 Bielawieckich Bielawieckich Dobry Ignacy Lubra Anna	Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich	Iwona Maria Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich Lubra Anna	+ + +
Junius m. 8. froszne.					
21. 22. 1771	Piotr Ignacy Wilejowa Dobry Dobry Ignacy Lubra Anna	1 - 1 - 1 - 1 Bielawieckich Bielawieckich Dobry Ignacy Lubra Anna	Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich	Iwona Maria Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich Lubra Anna	+ + +
Agoestus.					
6. 8. 1771	Piotr Ignacy Wilejowa Dobry Dobry Ignacy Lubra Anna	1 - 1 - 1 Bielawieckich Bielawieckich Dobry Ignacy Lubra Anna	Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich	Iwona Maria Bielawieckich Bielawieckich Bielawieckich Lubra Anna	+ + +

	76.	784.	
Prinzl Frau	Frauz 76.	Rhein	B. B. Frau
			Lindau vor Schlossberg. Name Regnitz Rogen Schloss vor 50 f.
Prinzl Gepräg	Gepräg 79.	Von Hoff. Frau	Frauz Leinen
		mit 133.	
Prinzl Schwan.	Schwan 75.	Galln	Frauz Müllner.
		96.	
Prinzl Frau	Frauz 76.	Rheinfly.	B. B. Frau & Sohn Löffler.
		39.	
Prinzl Frau	Frauz 79.	Rheinmühle	B. B. Frau & Sohn und Familie Rheinm. Rheinm. in Gau Elster.
		52.	
Prinzl Gepräg	Gepräg 79.	Oggerschau	B. B. Frau & Sohn Name. Gepräg Gepräg Gepräg.
		13.	
Prinzl Frau	Frauz 79.	Frauz Schwan	Frauz
		205.	Leinen.

L Jahr- gang.	R a m a n d e s Akademikers.	Wieder- land- kreis, Geburts- ort, Wohnung	Namen und Stand der Eltern.	Stim- men	Religion	Universi- täts- philosophie	Mathematik	Gelehrte Sprache	Gelehrte Sprache	Entwicklungs- stufen des Geistes	Entwicklungs- stufen der Sichtbar- keiten	Erinnerungen
I												
Vilh. Klemm, Bonn	9	Dr. Kling. v. W. O. M. am Büro im Tivoli	gut	fl. 1	t. fl. 1	fl. t. fl. 1	fl. 1	fl. 1	fl. 1	beginnend	ja	
Klemm, Tifl. 18	10	Dr. Kling. v. W. O. M. am Büro im Tivoli	gut	fl. 1	t. fl. 1	fl. 2	fl. 1	fl. 1	fl. 1	beginnend	ja	
Maxim. Freiherrn	11	Dr. Kling. v. W. O. M. am Büro im Tivoli	gut	fl. 1	t. fl. 1	fl. 2	fl. 1	fl. 1	fl. 1	beginnend	ja	
Kling, Tifl.	12	Dr. Kling. v. W. O. M. am Büro im Tivoli	gut	fl. 1	t. fl. 1	fl. 2	fl. 1	fl. 1	fl. 1	beginnend	ja	
Kling, Tifl.	13	Dr. Kling. v. W. O. M. am Büro im Tivoli	gut	fl. 1	t. fl. 1	fl. 2	fl. 1	fl. 1	fl. 1	beginnend	ja	
Kling, Tifl.	14	Dr. Kling. v. W. O. M. am Büro im Tivoli	gut	fl. 1	t. fl. 1	fl. 2	fl. 1	fl. 1	fl. 1	beginnend	ja	
Kling, Tifl.	15	Dr. Kling. v. W. O. M. am Büro im Tivoli	gut	fl. 1	t. fl. 1	fl. 2	fl. 1	fl. 1	fl. 1	beginnend	ja	
Kling, Tifl.	16	Dr. Kling. v. W. O. M. am Büro im Tivoli	gut	fl. 1	t. fl. 1	fl. 2	fl. 1	fl. 1	fl. 1	beginnend	ja	
Kling, Tifl.	17	Dr. Kling. v. W. O. M. am Büro im Tivoli	gut	fl. 1	t. fl. 1	fl. 2	fl. 1	fl. 1	fl. 1	beginnend	ja	
Kling, Tifl.	18	Dr. Kling. v. W. O. M. am Büro im Tivoli	gut	fl. 1	t. fl. 1	fl. 2	fl. 1	fl. 1	fl. 1	beginnend	ja	
Kling, Tifl.	19	Dr. Kling. v. W. O. M. am Büro im Tivoli	gut	fl. 1	t. fl. 1	fl. 2	fl. 1	fl. 1	fl. 1	beginnend	ja	
Kling, Tifl.	20	Dr. Kling. v. W. O. M. am Büro im Tivoli	gut	fl. 1	t. fl. 1	fl. 2	fl. 1	fl. 1	fl. 1	beginnend	ja	

Name und Alter des Studemüths, Wohnung.	Staats- z. 1823.	Vaterland und Geburtsort.	Namen und Stand der Väter.	Stipendiat, oder Stiftling.	Sitten.	Ber- wes- nung.	Fortschritts- Tabelle	Fortschritts- Tabelle	Fortschritts- Tabelle	Anmerkungen.
Hawick. M. 1823. in 1823. geb.	Edinburgh	Edinburgh	Samuel Smith. Lutheran.	Edinburgh.	sohn gut.	sohn Kloßig	aus aus aus	aus aus aus	aus aus aus	nach nach nach
Smolana. franz. 1823. geb.	Edinburgh	Edinburgh	Wenzel. Franz Petruska. L. Lutheran.	Edinburgh.	sohn gut.	sohn Kloßig	aus aus aus	aus aus aus	aus aus aus	nach nach nach
Smolana. franz. 1823. geb.	Edinburgh	Edinburgh	Wenzel. Franz Petruska. L. Lutheran.	Edinburgh.	sohn gut.	sohn Kloßig	aus aus aus	aus aus aus	aus aus aus	nach nach nach
Smolana. franz. 1823. geb.	Edinburgh	Edinburgh	Wenzel. Franz Petruska. L. Lutheran.	Edinburgh.	sohn gut.	sohn Kloßig	aus aus aus	aus aus aus	aus aus aus	nach nach nach
Stiglitz. franz. 1823. geb.	Edinburgh	Edinburgh	Joseph. Stiglitz. Lutheran.	Edinburgh.	sohn gut.	sohn Kloßig	aus aus aus	aus aus aus	aus aus aus	nach nach nach
Stiglitz. franz. 1823. geb.	Edinburgh	Edinburgh	Joseph. Stiglitz. Lutheran.	Edinburgh.	sohn gut.	sohn Kloßig	aus aus aus	aus aus aus	aus aus aus	nach nach nach
Stiglitz. franz. 1823. geb.	Edinburgh	Edinburgh	Joseph. Stiglitz. Lutheran.	Edinburgh.	sohn gut.	sohn Kloßig	aus aus aus	aus aus aus	aus aus aus	nach nach nach
Stiglitz. franz. 1823. geb.	Edinburgh	Edinburgh	Joseph. Stiglitz. Lutheran.	Edinburgh.	sohn gut.	sohn Kloßig	aus aus aus	aus aus aus	aus aus aus	nach nach nach
Stiglitz. franz. 1823. geb.	Edinburgh	Edinburgh	Joseph. Stiglitz. Lutheran.	Edinburgh.	sohn gut.	sohn Kloßig	aus aus aus	aus aus aus	aus aus aus	nach nach nach
Stiglitz. franz. 1823. geb.	Edinburgh	Edinburgh	Joseph. Stiglitz. Lutheran.	Edinburgh.	sohn gut.	sohn Kloßig	aus aus aus	aus aus aus	aus aus aus	nach nach nach
Stiglitz. franz. 1823. geb.	Edinburgh	Edinburgh	Joseph. Stiglitz. Lutheran.	Edinburgh.	sohn gut.	sohn Kloßig	aus aus aus	aus aus aus	aus aus aus	nach nach nach
Stiglitz. franz. 1823. geb.	Edinburgh	Edinburgh	Joseph. Stiglitz. Lutheran.	Edinburgh.	sohn gut.	sohn Kloßig	aus aus aus	aus aus aus	aus aus aus	nach nach nach
Stiglitz. franz. 1823. geb.	Edinburgh	Edinburgh	Joseph. Stiglitz. Lutheran.	Edinburgh.	sohn gut.	sohn Kloßig	aus aus aus	aus aus aus	aus aus aus	nach nach nach
Thomann. franz. 1823. geb.	Edinburgh	Edinburgh	Joseph. Thomann. Lutheran.	Edinburgh.	sohn gut.	sohn Kloßig	aus aus aus	aus aus aus	aus aus aus	nach nach nach

J 20785

O B R A Z

STAREHO SWĚTA,

TO GEST :

WŠEOBECNÁ POLITICKÁ

H I S T O R I E

PRWNJHO WĚKU,

OD POČÁTKU SPOLEČNOSTI LIDSKÉ AŽ KU PÁDU ZÁPADNÍ
ŘJŠE ŘJMSKÉ.

O D

FRANTIŠKA JOSEFA SMETANY,

KNĚZE ŘÁDU PRÉMONSTRÁTSKÉHO W TEPLÉ, PROFESSORA NA USTAWU
FILOSOFICKÉM W PLZNI.

(D j 1 I.)

VV P R A Z E, 1834.

W KNIŽECJ ARCIBISKUPSKÉ KNIHITISKÁRNĚ, U JOSEFY FETTERLOWE, WEDE-
NJM A NÁKLADEM WÁCLAWA ŠPINKY.

(Museumscrifft)

~~and f.~~

Väx. 28
No 282

Lata 1756 regalat hoto na mirela unghie la 1757, cu oarecum tăudă nu se vede,
înainte să fie închisă la luceafăr. În lata 1757 se vede către mijlocul
lunii ianuarie o fântână, care în continuare devine o râpe. În continuare se vede
în mijlocul lunii februarie o râpe, care devine o râpe. În continuare se vede
în mijlocul lunii martie o râpe, care devine o râpe. În continuare se vede
în mijlocul lunii aprilie o râpe, care devine o râpe. În continuare se vede
în mijlocul lunii mai o râpe, care devine o râpe. În continuare se vede
în mijlocul lunii iunie o râpe, care devine o râpe. În continuare se vede
în mijlocul lunii iulie o râpe, care devine o râpe. În continuare se vede
în mijlocul lunii august o râpe, care devine o râpe. În continuare se vede
în mijlocul lunii septembrie o râpe, care devine o râpe. În continuare se vede
în mijlocul lunii octombrie o râpe, care devine o râpe. În continuare se vede
în mijlocul lunii noiembrie o râpe, care devine o râpe. În continuare se vede
în mijlocul lunii decembrie o râpe, care devine o râpe.

Základové
Hvězdosloví,
čili
ASTRONOMIE.

L L 3

Od

FRANTIŠKA JOSEFA SMETANY,
Doktora filosofie, professora fysiky na ustanu filosofickém
w Plzni.

(Se čtyrmi tabulemi obrazců hvězdoslovných.)

W PLZNI.
Tisk a papír od REINERA a ŠMÍDA.
1837.

Z troghnanu pak $EP\varpi$ také skloněk dráhy $P\varpi E = \alpha$ se nalezti dá když délka uzle a šírka planety známa gest. Neboť, gestli délka uzle $\gamma S\varpi = u$, šírka planety $PE = s$, gest $E\varpi = ES\varpi - \varpi S\gamma = \lambda - u$, z čehož $\tan \alpha = \frac{\tan s}{\sin(\lambda - u)}$

§. 34.

ZAKONY KEPLEROWY.*)

A. PRWNJ.

Dráhy planet gsau schodnice. (Ellipses.)

Potud gsmc dráhu země i všech planet co kruhy pozorovali, w gegichžto prostředu slunce stojí; bližší ale pozornost učí, že slunce prostředem oprawdovým dráh těchto býti nemůže, nebrž že planety bud kruhy weystřednji (excentrické) neb giné křivky okolo slunce opisovati musejí, a sice z důvodů následujejich:

1) Kdyby n. p. země kruh opisovala w gehož středu S slunce stojí (Obr. 50.), muselaby dlí přrozenosti polohování kruhového wždy stegnau rychlost mjtí, t. g. w tomtéž casu T tenký oblauk $AB=BC=CD$ a t. d. opsati, pročež také délky slunce stegnù měnití by se musely, t. g. w stegných časech T by se také wždy hvězda protislunnj α od γ stegně wzdalovati musela. Neměněj wšak se stegně délky slunce, nebrž po slunostogi letnjim, na začátku čerwence, když země do bodu M, neb zdáliwi slunce do $\mu = 100^\circ$ délky přichází, neymenšj, po slunostogi zimnjim, na začátku ledna, když země w

*) JAN KEPLER ze Wielu we Würtenberku 1571 rozený, byl za cjsaře Rudolpha II. w Praze cjsařským matematykiem a pomocníkem wýtečného dánského hwězdoslowce Tycho de Brahe, kdežto powěčné nebeské zákony swé wyskumal a we spisu: Astronomia nova de motibus stellæ Martis. Pragæ 1609, wydal. Odtud se dostal za professora matematiky do Linæ, kdežto pobýv nauze plných patnacte let do Úrim a odtud k znamenitému Waldstejnovi, wéwodovi Fridlandskému do služby wstanul, který mu professorství na universitě Rostocké zgednal. Ale ani zde nenašel potřebné obživy a sešel nauzj léta 1631, nepoznán od věku swého.

N (slunce zdánliwě w v) = 280° délky neywětší dennj cenu magj. Podobně také slunostřednj délky ostatních planet s časem uesměrné gsau, z čehož patrno, že slunce we prostředu dráhy země a planet zewrubně státi nemůže.

2) Průměr slunce by na pohled wždy stegný býti musel, kdyby země u prostředu okrauhlé dráhy země stálo, aby tato wždy stegnau od něho dálku měla. Zkušenost však učí, že se průměr tento měnji, a sice též w počátku ledna neywětší, počátku čerwence neymensj gest, z čehož patrno, že země slunci w lednu neyblíže, w čerwenci neydále od něho býti musí, že tedy, gestli dráha země kruh gest, slunce aspoň prawým středem gegjm býti nemůže.

3) A gestli se pohybuje země w kruhu weystřediwém okolo slunce, t. g. opisuje kruh ADB (Obr. 51.) gehož prostřed C, a slunce stojí w S mimo středu tohoto: opiše totu zdánliwě délku Ba w tom čase co země TA, βT , co země FB; má tedy oprawdu neywětší rychlost, ale gen zdánliwau, když mu země neyblíže w T, neymensj, když neydále od něho, w B se nacházj, onu na počátku ledna, tuto na počátku čerwence. Gestli tedy rychlost neywětší = R, neymensj = r, bude $R : r = BS : TS$, čím dále pak slunce od země, tím menší se zdáti musí. Nazwemeli tedy průměr geho neywětší D, neymensj d, bude take $D : d = BS : TS$, z čehož plyne $D : d = R : r$. Poměr ale tento se zkušeností se nesrownává, ana učí, že $R : r = D^2 : d^2$, t. g. že se rychlost gako čtverec zdánliwého průměru slunce měnji, že tedy proměna rychlosti oprawdowá ne gen zdánliwá gest.

Když se tedy planety oprawdu rychlostí nestegnau we dráhách svých pohybugi, patrno gest, že dráhy tyto kruhové býti nemohau, něbrž giné zawrité křivky býti musegj; od kruhů, ač málo rozdjlné, a křivky tyto gsau schodnice (Ellipsis.) Schodnici takowau předstawuge (Obr. 52.) Upewnijmeli we dwau bodech D a S njt DES delší než přjmka DS a tähneme kautelem E njt napnuté olůwko oblaukem EPA tak, aby njt porád napnutá zůstala, opiše olůwko křivku uzavřenau EPAFGBBE, podlauhlému kruhu podobnau, kteráž schodnice slowe. C, w polovici přjmky DS gest prostřed schodnice, body D a S slowau ohnjska (Foci), přjmka BA osa veliká, FE osa malá, $DC = CS$ gest wýstřediwoſt (eccentricitas;) DE a ES, DP a PS, t. g. wšecky přjmky některý bod obvodu s ohnjskami spogugujc slowau papršky (radii) a magj do sebe tu vlastnost, že wždy dva a dva spolu celé

ose veliké rowni gsau, tak že $DE + ES = AB$, $DP + PS = AB$
a. t. d.

Schodnice takové tedy gsau dráhy všech planet. W ohnjsku jednom S stojí slunce, okolo něhož se planeta od západu k východu obvodem schodničným APE... otáčí. Bod A, slunci neybližší, slowe bljzko slunnj (perihelium) a v bodu tomto má každá planeta nevětší rychlost; bod B, od slunce neywzdáleněgší, slowe dalekoslunnj (aphelium,) kdežto rychlost planety we dráze neymenší gest. W ose malé E a F magj planety střední wzdálenost od slunce, an $SE = SF = AC$, a střednj rychlost we dráze. Weystředivost DC=CS gest wšem planetám neweliká, tak že se dráhy gegich gen málo od kruhu lišej. Osa velká AB slowe spognie (Apsidenlinie*), přjmka SP, SP' která planetu v každém bodu P, P' , dráhy se sluncem spoguge, slowe průvodici (radius vector.) Wzdálenost planety od dalekoslunnj k západu, gako oblauk BG, BF a. t. d. slowe nepravidelnost (Anomalie) planety, a navrácenj se zase do dalekoslunnj nepravidelný oběh gegj.

B Zákon druhý.

Průvodici opisuje w stegných dobách stegné plochy.

Gestli totiž AB (Obr. 53.) veliká osa dráhy planety P, w S slunce, a planeta opisuje w gisté době, we bljzko slunnj oblauk PM, dále od slunce we stegně době oblauk menší PN, gsau přjmky SP, SM, SP' , SN průvodce gegj, a MSP, $P'SN$ plochy we stegných dobách nimi opsané. Slowe-li uhelnej rychlost planety w místě $P = <PSM = R$, w $P' = <P'SN = r$ bude, gestli MP a NP' gen malé oblauinky gsau, as w gedné sekundě času opsané: $MP = R \times SP$, $NP' = r \times SP'$, a plocha

$$MPS = \frac{1}{2} MP \cdot SP = \frac{1}{2} R \cdot SP^2$$

$$NP'S = \frac{1}{2} NP' \cdot SP' = \frac{1}{2} r \cdot SP'^2$$

Gest pak dle 3. §. tohoto $R : r = D^2 : d^2$

$$D^2 : d^2 = SP'^2 : SP^2$$

$$\text{tedy } R : r = SP'^2 : SP^2$$

$$R \times SP^2 = r \times SP'^2$$

$$\text{tedy také } \frac{1}{2} R \cdot SP^2 = \frac{1}{2} r \cdot SP'^2$$

$$\text{t. g. } MPS = NP'S.$$

*) Od slowa řeckého *απτομαι* conjungo.

Tjeto zákonem rychlost planety w každém místě dráhy gegj určena, a také místo w kterém se planeta nalezá na každý čas ustanoveno gest.

C. Zákon třetj.

Čtverce oběhu hwězdowých srownawagj se s kostkami os welikých.

Určiw Kepler dráhy planetárni, vyšetřoval w gakém poměru čas oběhu gegjch s velikostí dráh těchto stogj a po mnohem zkaumánj nalezl zákon zde wyrčený: že totiž čtverce oběhu tak rostau gako kostky os welikých, neb také poloos neb střednjeh dálek planet od slunce. Gestli totiž čas oběhu siderického gisté planety T, giné t, střednj dálka od slunce oné D, této d, bude wždycky $T^2 : t^2 = D^3 : d^3$. Dle zákona tohoto určuje se vzdálenost planety od slunce a osa velká dráhy gegj když čas oběhu znám gest. Neznámeli k. p. gestě vzdálenost Hladoleta od slunce, wědauce wšak že siderický oběh geho $T = 10758,9698$ dnj: srownegme geg se zemj, gegž oběh siderický $t = 365,25638$ dnj, sadme střednj vzdálenost země od slunce neb polosu dráhy země $d = 1$, obdržjme dle zákona tohoto $(10758,9698)^2 : (365,25638)^2 = D^3 : 1$

$$D^3 = \left\{ \frac{10758,9698}{365,25638} \right\}^2$$

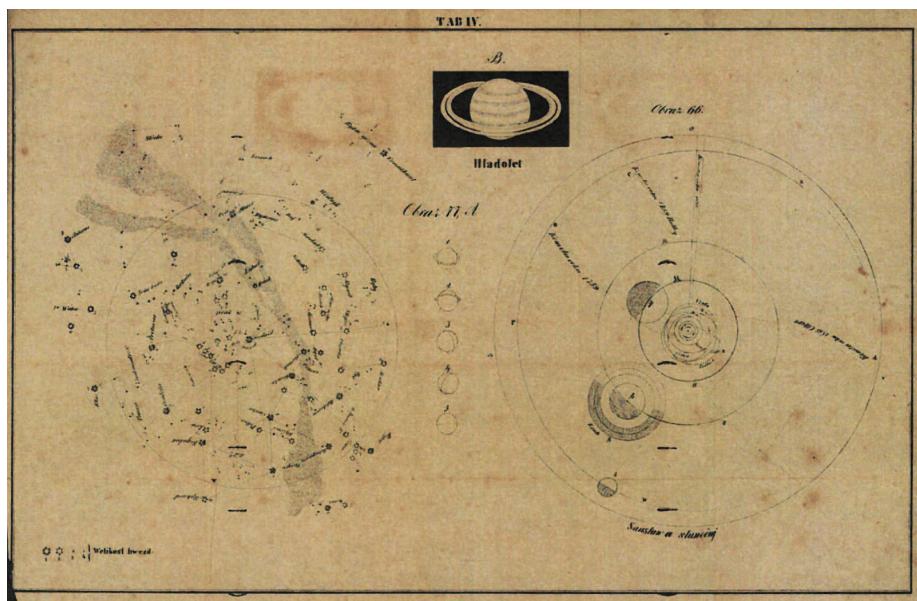
$$D = \left\{ \frac{10758,9698}{365,25638} \right\}^{\frac{1}{3}} = 9,5388 \text{ polo-}$$

měrū dráhy země.

§. 35.

Základové dráh bludičných.

Dle wěněz znamenitých zákonů těchto Keplerových fjedgj se wšecky planety i komety we běhu koloslunečnjm. Wšecky opisuj schodnice w gegichž ohnjsku jednom slunce stogj polohau, velikostí i podobau mezi sebou rozdílné. Kauplněmu určenj gich slaužej gistj znakové neb základové (elementa) nimiž se od sebe rozczuňwagj a zewrubně w prostoru nebes wykresli dagj. Základu těchto, na nichž dráhy planetárni spoléhagj gest pět, z nichž dva polohu, geden zamě-

JOSEFA SMETANY,

DOKTORA FILOSOFIE, PROFESSORA FYSIKY, UPOŘÍ. MATEMATIKY,
WŠEOBECNÉ PŘJRODNJ HISTORIE, PRISPJWAGCJHO A ZBJRAGCJHO
AUDA SPOLEČNOSTI NÁRODNJHO MUSEUM, DOPISUGCJHO AUDA

C. K. WLASTENSKÉ HOSPODÁŘSKÉ SPOLEČNOSTI W ČECHÁCH
A T. D.,

S J E L O Z P Y T

ČILI

F Y S I K A.

NÁKLADEM ČESKÉHO MUSEUM.

W PRAZE.

W KOMMISSJ U KRONBERGRA I ŘIWNÁČK.

—
1 8 4 2.

ceny nemá, nebo snad čočky sansfendě nestojí. K vyšetření zwětšování pozorujme předmět na stegně dosti veliké části rozdelený, k. p. lat rounau na střevjce rozdelenau nebo zeď cihlowau dalekohledem a spolu druhým okem neozbrojeným, a vizme kolik djlù pauhým okem viděných na geden dalekohledem viděný padá. Kolikrát počet tento v onom obsažen, totikrát zwětšuje v průměru dalekohled. Velikost pole zrakového skauta se úhlem zřejm předmětu, gegž nagednau dalekohledem přehlídnauti můžeme. Čím větší tento, t. g. čím vjee neb čím větší předměty nagednau viděti gest, tím dokonalejší gest nástroj. Ostatně musí být dobrý dalekohled tak zřízen, aby každým místem předmětnice i po kragi očnicí viděti bylo, a negen u prostřed, něbrž weskrz musí být pole zrakové čisté, gasné a bezbarvené.

C. Některé méně důležité stroge optické.

§. 80. Temnice (Camera obscura).

Prostor temný, w němžto se předměty wenkowské paprsky od nich odráženými vyobrazují, slouze vůbec temnice. Skládá se obyčejně z truhlice gako ABCD (Ob. 80,) swrchu otvorem dosti velikým opatřené, nad nijnž stojí zrcadlo rovné EF a pod njm w trubici wytážené G čočka spogivá ab otvora a dálky ohniška dosti velikého. Zrcadlo gest pohybne a wůkol otáčeti se dá, aby obrazy všech předmětů okolnjich twořiti mohlo. Paprsky od předmětu S na srdcado padajcji odrážejí se od něho na čočku ab, která ge w ohnišku swém w obraz S' spognge, genž na paprje bjelém zde nataženém se vykreslití dá. Z předu gest záclona aby světlo postranní zadřížovala.

Giný způsob temnice gest následujcij: W truhlici ABCD na gedené straně okrauhlu dírau opařené, zasazená gest w truhličce wytážné čočka spogivá E, která paprsky předmětu S láme na zrcadlo gako AD nakloněné, od něhož se odrážejí ku swrchu truhlice AB, kdežto se nalezá sklo temně braušené nebo papír prosvítawý, na němž se předměty vyobrazují. K odstranění paprsků cizých slauží wjko AFB.

§. 81. Daguerreotyp.

Temnice dosáhla za dnu nyněgých veliké znamenitosti nálezem Daguerra w Pařjži, genž wyskaunal prostředky, gimiž se obrazy w temnici utvořené upewniti, t. g. světlem samým w gitsté látky trwanliwě wyryti mohau. Tyto obrazy světlem samým wyryté slowau *Daguerreotypy* čili *tisky Daguerrowy*, zakládagj se na činěj světla chemičném a dělagj se

Truhlice optická.

219

takto: Deska měděnná, ristým stříbrem plátyrowaná, nechá se naběhnouti w truhlici tmawé parau řasjkowau (Jod) až do žluta, načež rychle do ohniska temnice se vložj a tam dle gasnosti světla as deset neb více minut se ponechá *). Nato přenádá se rychle do gíne tmawé truhlice, na gegiuž duš stogj mjska se rtutj, proti nžž se deska o 45° naklonj. Rtuť se až na 60° R rozhřege, aby páry z nj wystupovaly, které se na mjsta oswijecená plochy chytají, a obraz prwě geště neznalý patrně wygadruj. Aby pak dalším aučinkowánjm světla na mjsta ostatnj zase obraz se nezrůsil, musj se plocha s obrazem gíž hotowým w rozpuštěny podsiričan sody (unterschweflichtsauere Soda) ponořiti, tímž se nepokrytá wrstwa řasjkowá rozpaušj a z desky smýwá, a konečně w překapané wodě se umyge. Také na připraveném k tomu *papíru* světlotisky dělati se mohau, a sice takto: Čistý bjly list papíru smočj se neyprwé w rozpuštěné we wodě soli kuchyňské a nato w rozpuštěném stříbře kyselinou dusičnatou (salpetersaures Silber), tímž se lehká wrstva stříbra soličitého (Chlorsilber) na něm utvoři. Nato se dá papír tento do rozpuštěného draslíku řasičného (Jod - Kali - Lösung) a pokud geště wlký, do temnice ku pogmútj obrazu se vložj. As za 10—15 minut gest obraz hotow, a pro uwarowaný dalšího aučinku světla w podsiričanu sody (unterschweflichtsauere Soda) se umyge.

§. 82. *Swětlíce (Camera lucida.)*

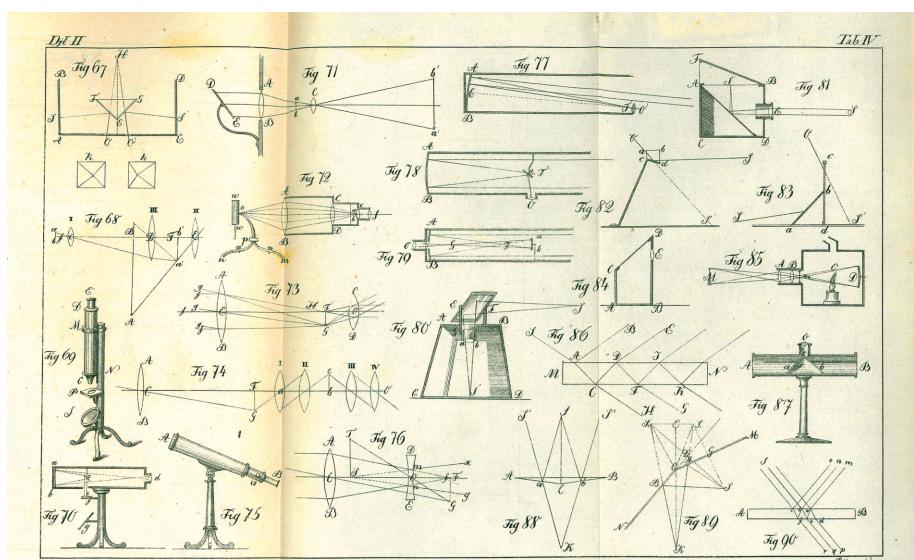
K wyobrazenj a wykreslenj předmětů slaužj také hranol *abcd* (Ob. 82.) skleněný, as co palec dlauhý a půl široký, čtverhraný, na ploše *cd* neprozračně pokrytý. Paprsky od předmětu *S* na plochu *cd* padají odrážejí se w *S'*, kdežto se wykreslití může.

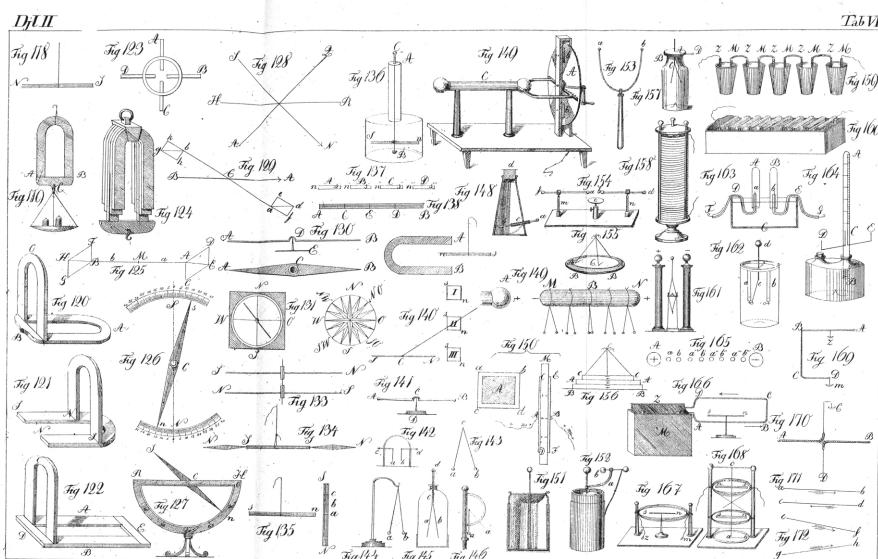
K tomu též slaužj zrcadlo malé rovné *ab* (Ob. 83) na skle rovném *cd* upewněně a úhlem 135° k němu nakloněně. Paprsky z *S* odrážejí se od něho na sklo a od toho do oka *O*, tak že *S* w *S'* se spařuje, a tamž wykreslití se dá.

§. 83. *Truhlice optická.*

Předměty mezi dálkou ohniska čočky spogiwe stogjej ukazují se zwětšené w dálce wětšj, na čemž truhlice optická se zakládá, slaužejí k tomu, aby wyobrazené předměty wětšj a wzdálenější, pírozeným podobně se spařovali. Skládá se z truhliku ABCD (Ob. 84.) w zadu neb swrchu otewřeného, ohyčegně zrcadlem nakloněným *CD* opatřeného, které obrazy předmětů nad AB umištěných, měst, kragin a t. d. rovně představuge, genž pak čočkau *E* zwětšené u wětšj dálce se spařují.

*) Zdokonalenjm temnice nynj gen několik sekund k tomu třeba.

článk I*Slowo**O výchovávání mládeže české**Od Dr. Fr. S. Smelany.*

Že na dobrém výchovávání mládeže několik jednoznačná ale i celých občanskostí blaho se až k ládě, pravda jest, na mň žádny nepochybuje. Takéž ročníkni zajiště rozumní vyučují se v tom, že kdež výchování, malé obyčej sláule, slavnosti byly, musí na mraconosti a nábožnosti, upříjemí se s výměrným vyučivem všech moći přirozených, duševních i tělesních. Není vlastaděno k dobrému výchování mládeže, aby se solíků nektaké sláinky přirozených voloh jejich vzdělály, oslavily poak zádušnávaly, aby k. p. solík, jasné se oslík, rozum poak, cít a vůle nežlehlič, aby, jak se říká, sláva se přečerpávala, kdež poak pravidelné značávalo. Žeby takovým kusým vyučením více i když, než nášku se vzdělít, to, žeby se jin solík, větropřilaché mnohotedy vymádely, o tom sež soliva kdo pochyboval bude.

Tingá sláza jest, v jakém jazyku se mládež deť myslí, vyskladěho, výchovávali má. Předž o malerském neb cizím, čile so chodějne jest? Že se so apon, o paronich slálek, mládostli jazykem cizím slávali a m. ne mluč, samo se rozumí, an peroni, výchova a masky se počíná a, malerským jazykem přirozeně, se děje, vyma snad samam dísky sláva vanešených hned, v něžném věku od gubernanských ~~čížin~~ ^{čížin} kých, výchovávané; ne poak ne vlastně chováním dressurau sláuli by, mělo. O této správidlosti, ano, nepřirozené bezcistnosti, až nemluvime, kde díky soliva vrozené již jako do ciziny.

Vf 319

1895/53

SŁOWO o wychowávanj mládeže České.

od

Dra. F. J. Smetany,

kapitularka Teplského, professora fysiky na libomudrckém ústavu Plzeňském.

Že na dobrém wychowávanj mládeže netoliko gednotliwců ale i celých občanstwj blaho se zakládá, prawda gest, na njz žádný nepochybuge. Taktež wšickni zagisté rozumnj srownawagj se w tom, že každé wychowávanj, máli dobrým slauti, stanoweno byti musj na mrawnosti a nábožnosti, spogené se saumérným wywinem všech mocj přirozených, dušewnjch i tělesných. Nenj dostatečno k dobrému wychowávanj mládeže, aby se toliko některé stránky přirozených vloh gegich wzdělávaly, ostatnj pak zanedbávaly, aby ku př. toliko pamět se ostřila, rozum pak, cit a wůle nešlechtila; aby gak se řjká, hlawa se přeepáwala, srdce pak prázdné zůstávalo. Žeby takowým kusým cvičenjm wjce škody než užitku se dočelilo, žeby se gjm toliko wětropaché mnohowědy wywádely, o tom též sotva kdo pochybowati bude.

Giná otázka gest, w gakém gazyku se mládež dle smyslu zde wytknutého wychowávati má; zdaž w mateřském, čili cizým; aneb to ihostegné gest? Že se to aspoň w prwnjeh letech mladosti gazykem cizým stávati ani nemůže, samo se rozumj, an prwnj wychow od matky se počjná a mateřským gazykem přirozeně se děge, wygma snad semtam djtky stavů wznešených hned w nězném wěku od gubernantek cizinských wychowáwané;

JOSEFA FRANT. SMETANY,

KNĚZE ŘÁDU PRAEMONSTRATSKÉHO W TEPLÉ, PROFESSORA NA
ÚSTAWU FILOSOFICKÉM W PLZNI,

WŠEOBECNÝ DĚJEPIS OBČANSKÝ.

DÍL PRVNÍ

SPISŮ MUSEJNÍCH ČÍSLO XXV.

2002

W PRAZE.

W KOMISSIONI U KRONBERGRA A ŘIWNAČE.

1846.

WĚK DRUHÝ

č i l i

S TŘEDNÍ SWĚT.

OD PÁDU ZÁPADNÍ ŘÍŠE ŘÍMSKÉ AŽ DO OBJEWENÍ
AMERIKY.

(500—1500 po Kristu.)

Ú W O D.

Wšeobecný dějepis druhého čili středního věku jedná o počátcích, hlavních událostech a změnách občanských spolků lidských od zaniknutí západní říše Římské až do objevení tak nazvaného nowého swěta zběhlých. Zde spátrujeme nejprvě, kterak národné germanští twoří nowá občanstwa křesfanská na rumech západního císařství, kdež zatím wedlé nich Slowané bývalé starodávní obce swé obnowují, neb nowé zakládají. Na wýchodu vládne ještě císařství řecké čili Byzantské, ale oslablé wnitřními rozbroji, zvláště o rušení církevních obrazů, kteréž ji zajímaly skoro po celé století. Z málo známé předtím Arabie wychází nowá víra Mohammedanská a nowá weliká říše, která uchwátiwši w prvním nadšení s neslýchana rychlostí skoro celau známau Asii a sewerni Afriku, rozmohla se až do Ewropy, celé křesťanstwo hrozic sobě podrobiti. Říše Byzantská byla proti ní slabá, západní katolické říše nespojeny, až pak je *Karel Veliký* spojil w jednu welikau říši obnowiw západní císařství, čímž se končí první dějepisný okres středního věku, sahající od zaniknutí západ-

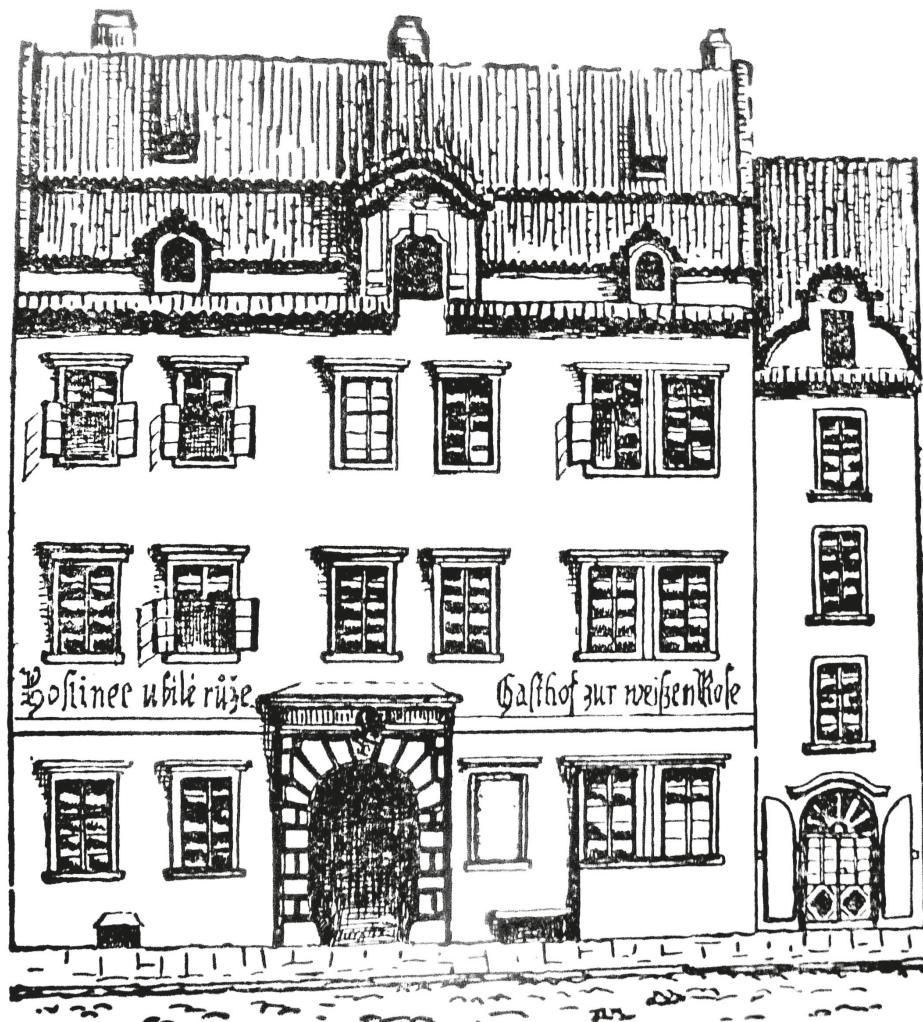
1

chtí pohřbiti, než Husitům se wzdátí. *) Deset měsíců již trvalo obležení; tu se Prokop dowěděl, že páni čeští kompaktaty přijawše, sami proti Táborům válečně powstali. Widauce totiž, že vlast krvácti nepřestane, pokud šilenců Táborských bude stáwati, sjednotili se stavové starokataličtí se stranou pod obojí s kompaktaty spokojenau na záhubu Táborů a bratří jejich. I zahorél Prokop welikým hněwem nad tauto zpráwau, a zapáliv tábor, odtrhnul od Plzně proti swým odporníkům. Wšecka královská města krom Prahy, Plzně a Mělnika stála při straně jeho, a jádro Táborů pod vítěznými vůdcí slibovalo jisté vítězství. Ale i šlechta česká a Pražané wywinuli celau mocnost swau. Zřidiwše wládu zemskau pod spráwau Alše Šwihowského ze Wřešťowa, jemuž moc královská propůjčena, a čtyři páni: Menhart z Hradce, Hynek Ptáček z Pirkšteina, Aleš ze Šternberka a Hanuš z Kolowrat přidání, sbírali wojsko na statech svých a postavili je pod náčelnictvím Menharta z Hradce do pole. Jako dwě černé bauře walila se wojska česká naproti sobě, aby rozhodla sama wespolek, čeho Ewropa na nich wynutit nemohla. Pod Prokopem Welikým wewodili Prokop Menší, Ondřej Keřský, Jan Čapek, Pardus z Horké, Roháč z Dubé a Zajimač z Jewišovic; pod Menhartem Ptáček z Lipé, Aleš ze Šternberka, Čeněk z Wesselé a z Wartenberka, Harant z Kunštatu a Poděbrad, Oldřich z Rosenberka, Diwiš Bořek, Slavíbor Černín, Wilém Kostka a jiní páni. U Lipan mezi Kauřimem a Českým Brodem strhnul se rozsudný boj (30 Května 1434). Wěda Menhart, že jsau Táboři we wozním hradu svém nepřemožitelní, wylákal je přetvářeným útěkem, tiskl je, a rychle se obrátiw nazpět, wtrhnul s cawajicimi zároveň do jejich hradeb. Tu nastala seč strašlivá; nebof bojowáno se stejnau udatnosti, stejným uměním, stejnau silau, když Čech zápasil s Čechem. Ale Táboři nemohli se více spořádati;

*) Posádkau Plzně bylo jen 600 měštanů, mezi nimiž ze šlechty tři bratří Šwihovští, Hádek z Gutensteina, Hrdoň z Dubňan, Lwík z Rowné nejvýšeňší; z měšťanstwa pak Wáclaw Pytlík, Johánek, Fegalík, Martin Koranda, Waněk Nárožník. — Přibík z Klenového dwakráte se protlaulk skrze nepřátele, a špiži dodal do Plzně.

Čapek a Keřský, wůdcové jezdectwa jejich, před časem prchli; porážka jim tedy byla newyhnutelná. Wida Prokop, že wšecko ztraceno, wrhnul se w hromadě prvních hrdin swých do prostředu nepřátel, porážeje haufy jejich swým smrtonosným mečem w zůřivém plápolu zaufalosti tak dlouho, až umflen od zabíjení, sám jest usmrcen. S ním padli Prokop Menší a wýbor wůdců Táborských, načež přišla porážka wšeobecná, tak že jen některé rumy wojska Táborského wynikly, které wšak, jakkoli slabé a nesjednoceny, zwlašť urputností Roháčowau drženy, teprw we dwau létech docela byly přemoženy. — A tak se skončila válka Husitská (1436), která po osmnácte let po střední Ewropě bauřila, a hrdinství Čechů na věčné časy oswědčila, ale we fanatismu rozpautaném nejen vlast naši strašlivě pohubila, než we wsech zemích okolních zanechala záhubné stopy swé zůřivosti. Hroznými se stali Čechové we válce této wsem národům; první byli w poli, nejwýtečnější zmužlostí a uměním wojenským; marné bylo wšecko namáhání proti nim, marné nápady a tažení křížowá; tisíce utíkali, když spatřili jen z daleka hrůzonošné pluky jejich; Čechové jen od Čechů mohli býti přemoženi.

Drahá býwá owšem sláva hrdinská národu každému, zisku wšak málo kdy který ní nabývá, ano nejslawnější vítěz po skončeném boji nejvíce ran míwá léčiti. Tak se dálo i našim otcům po válce Husitské; zwítězili sice slawně, dobyli si kalicha krwe drahau swau krwí; za to wšak měli vlast zdrcenu, porauchánu, pobořenu, bohatství a lesku bývalého zbawenu. Neželime my ani tak nádherních chrámů a klášterů wálkau tauto zbořených, zámků a twrzí wypálených, popleněných měst a krajin; to wše nahradil čas a bedliost česká; toho wšak nade wšecko jest litovati, že se rozbroj w srdece Čechů zakořenil, rozbroj to w náboženství, který za oněch časů celého člowěka jímaje, nestanul w občanských bauřích, až celau vlast zbawil samostatnosti. Neb jakkoli byla kompaktata sněmem wšeobecné církve i náměstkem Kristowým potvrzena, jakkoli nepatrny mezi katolíky a kališníky byl rozdíl: předce nedůvěra mezi stawy katolickými a pod obojí splodila dwě strany w národu českém sobě protiwné, které ukrýwajice

Matematicko - fyzikální fakulta UK

Knihovna dějin přírodních věd

Malostranské náměstí č. 25

118 00 Praha 1

POČÁTKOVÉ

S I L O Z P Y T U

ČILI

F Y S I K Y.

PRO

NIŽŠÍ GYMNASIA A REÁLKY.

OD

XXI

Dr. F. J. SMETANY.

V PRAZE.

NÁKLADEM KNĚHKUPECTVÍ J. G. CALVE.

1852.

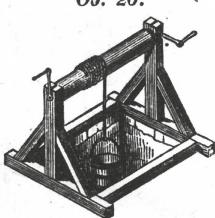
54

hyblivé P tak daleko, až rovnováha nastane. Čím více těleso váží, tím dál se P ku konci postrčí musí, aby se rovnováha učinila, a dle délky této se váha určuje, která se čárkami na rameně A naznačenými udává.

§. 40. Kolo na hřídeli.

Kolo na hřídeli (Wesslrb) jest válec na obou koncích čepy v párních spočívající a kolem, klikou neb rameny opatřený, aby se jimi snáze otáčeti nechal. Okolo válce tohoto čili hřidele vine se provaz, jímž se břemeno táhne, an síla na okresu kola působí.

Ob. 26.

Když leží hřídel rovnovážně (Ob. 26.), nazývá se rumpál; když přímo stojí, slove stožár. Kolo neb ramena bud silou lidskou buď dobytkem se táhnou, dle čehož se velikost a skladba jich mění; vždy však jest směr síly od osy hřidele, jížto výslednice v rovnováze jíti musí, o poloměr kola; směr břemena od též o poloměr hřidele vzdálen, tedy jest poměr statický: $Síla k břemenu$,

jako poloměr hřidele k poloměru kola, neb delce kliky neb ramena. Jestli n. p. poloměr kola desetkrát větší poloměru hřidele, tedy může člověk silou 150 liber v rovnováze udržet 1500 liber a vyzdvihnout as 1400 liber.

§. 41. Kladka (Nolle).

Ob. 27.

Kladka jest kotouč na okolku prohlubený kolem osy, prostředem kotouče jdoucí, se otáčející. Když se osa tato z místa hýbat nemůže, slove kladka pevná, když pak se s kladkou zároveň také osa její zdvihá neb spouští, slove kladka hybná. Žlábek v okresu kladky vyhlubený běží provaz, na němž při kladce pevné (Ob. 27.) s jedné strany síla P , s druhé břemeno Q táhne. V rovnováze musí být síla břemenu rovna, protože směr obou od pevné osy C , jížto výslednice v rovnováze jíti musí, stejně vzdálen, pročež se kladkou pevnou účin síly nezvyšuje, nýbrž ona toliko k změnám směru jejího slouží.

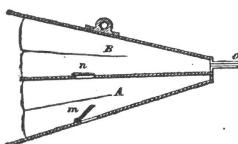
122

Ob. 89.

myká klapku a vyniká otvorem trubice *n*. Měch tento dává proud vzduchu jen při stlačování; proud nepřetržený ale dává měch složený (Ob. 90), jenž se skládá ze dvou dutin *A*, *B*, zamyčkami *m*, *n* opatřených.

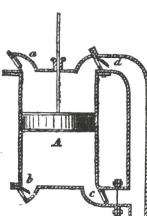
Ob. 90.

Když se rozláhne *A*, vstupuje sem vzduch zamyčkou *m*, když se *A* stlačuje, zamýká *m*, odmyká *n* a vstupuje do *B*, vzduch tamní zhušťuje, jenž se stlačováním *B* závažím

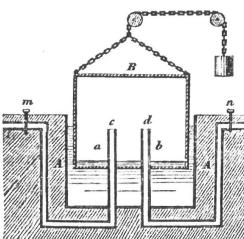
na dně upevněném v stálém proudu trubicí *o* do výhne pudí.

Ob. 91.

Mocnější proud vzduchu, jakéhož polřeba n. p. při železnych hutích, dávají dymadla válcovitá (Cylinderherdebläse). Ve velikém železném dutém válci *A* (Ob. 91) pohybuje se pist vzhůru dolů. Když jde dolů, otevře vzduch vnější zamyčku svrchní *a* a vstoupí do *A*; vzduch pod pistem stlačený zamkne zamyčku spodní *b*, a odemkne postranní *c* a vstoupí do nádržky *B*; když jde pist vzhůru, zamkne tlak vzduchu v *B* zhuštěného zamyčku *c*, tlak vnějšího odemkne *b* a vstupuje spodem do *A*, ještě nad pistem stlačovaný *a* zamýká, *d* odmyká a zase do *B* vstupuje, odkud pak trubou větrnou (Windlabe) *C* dále proudí.

Ob. 92.

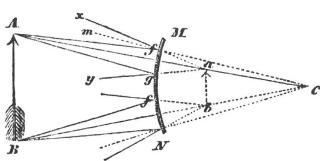
2. Plynopud nebo nevlastně plynometr (Gasometer) (Ob. 92) slouží k tomu, aby se v něm jistý plyn shromaždil a z něho zase dle potřeby dále pudil. Skládá se obyčejně z nádoby nebo nádržky *A* (Ob. 92), do níž jdou dvě trubice *a*, *b* u spodu zahnuté a kohoutky *m*, *n* opatřené. Do té vpouští se nádoba *B* jako klobouk převrácená. *A* se naplní vodou

148

tak jakoby přicházely z bodů za zrcadlem, pročež v zrcadle zvětšený obraz viděti jest. Proto tak velikou vidíme tvář svou, když do dutého zrcadla hledíme.

Když jest zrcadlo vypouklé, stojí předmět AB (Ob. 110 c) před zrcadlem, a paprsky z A B na zrcadlo dopadají odrázejí se od něho rozbežně, tak jakoby přicházely z bodu a , b za zrcadlem. Neboť kolmice dopadní paprsku Af jest z prostředu C k němu tažená Cm , úhel dopadu Afm , tedy se odráží směrem fx , kdežto úhel $mfx = mAf$. Taktéž se odráží Ag směrem gy , jakoby oba vyčázely z bodu a , B pak dopadající jakoby přicházely z bodu b ; pročež se tam zmenšený obrázek ba spatřuje. Tak se v zrcadelech vypouklých všecky předměty zmenšeně vyobrazují.

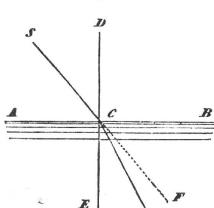
Ob. 110 c)

§. 132. Zlom světla.

Když dopadají paprsky světla na tělesa průzračná hustnosti rozdílné, uchylují se v nich od předešlého směru svého, neb, jak se říká, lámou se, kterážto důležitá vlastnost zlomem světla (Brechung des Lichtes) se nazývá. Jestli n. p. AB (Ob. 111) po-

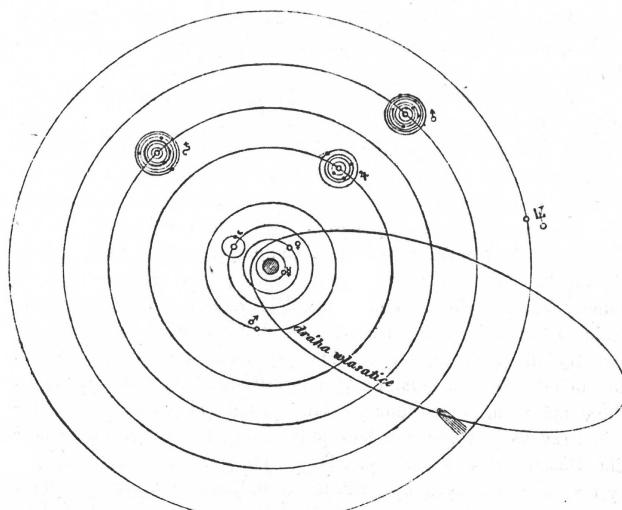
Ob. 111.

vrch vody nebo skla, na něž dopadá kosmo paprsek světla SC , tedy nejde v něm ve prodloužené přímce SC do CF , něbrž uchyluje se od ní do CG , jakoby v C zlámaný byl, pročež CG paprsek zlámaný slove. Úhel SCD , ježž paprsek dopadající s kolmici dopadu DCE tvorí, jest úhel dopadu (Einfallswinkel), úhel ECG , již paprsek zlámaný s ní činí, úhel zlomu (Brechungswinkel).

Když jest úhel tento předešlého menší, láme se světlo ku kolmici, jako CG ; když větší, láme se od kolmice, za CF . Ku kolmici láme se světlo obyčejně, když padá do ústředí hustejšího, jako ze vzduchu do vody, skla a j., od kolmice pak, když zústředí

Ob. 151.

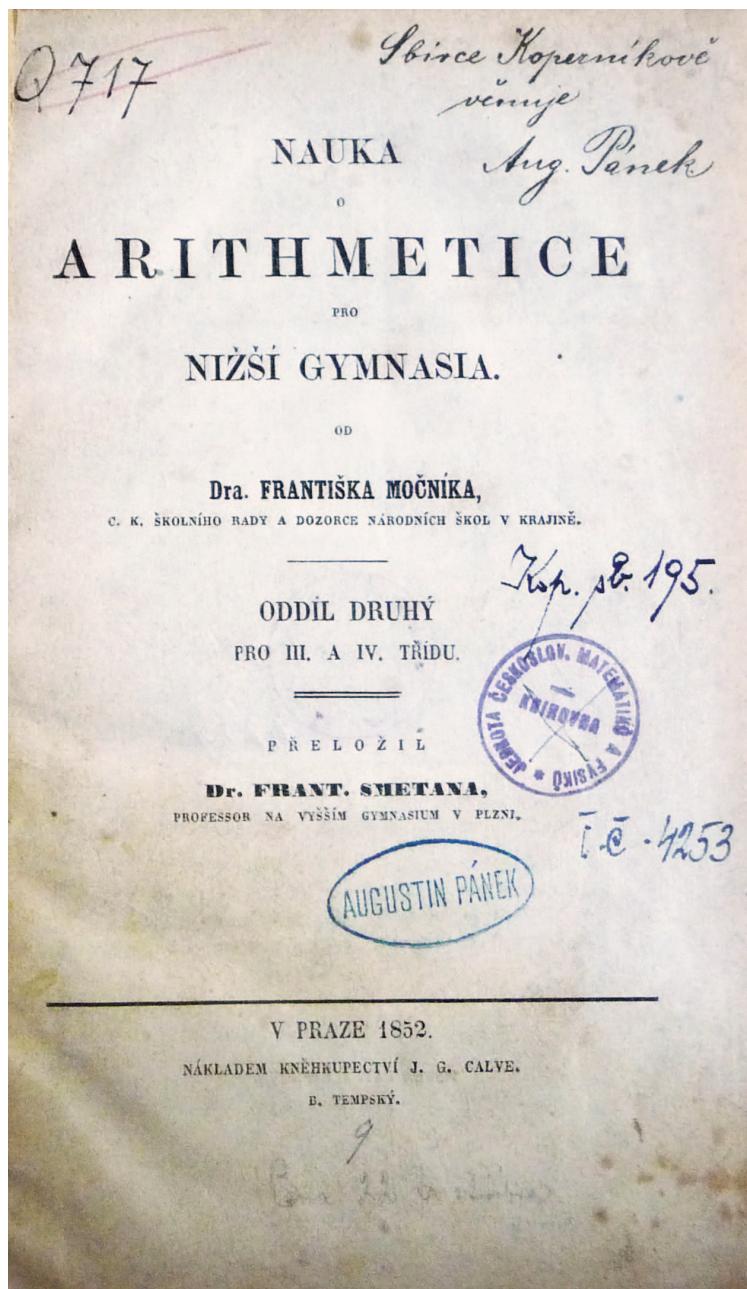

V nejmenším kroužku okolo slunce ☽ (Ob. 151) obíhá v dálece 8 milionů mil Dobropán (Mercurius) ♀ dráhu svou v 88 dnech; nad ním v délce 15 m. m. Krasopaní (Venus) ♀ v 225 dnech; v délce 20 m. m. Země (Tellus) ♀ za 365 dní, 6 hodin, 9 minut a 10 sekund; s družkou svou Lunou ☾; v délce 32 m. m. Smrtonoš (Mars) za 687 dní; nad ním v dálkách od 45—57 m. m. devatero drobných planet za 4—5 let; v délce 107 m. m. Kralomoc (Jupiter) ♀ se čtyřmi družicemi svými za 12 let; v délce 192 m. m. Hladoleť (Saturnus) ♀ se sedmi družicemi za 29 let; v délce 396 m. m. Nebešťanka (Uranus) ♀ se šesti družicemi za 84 let; a v délce 620 m. m. Neptun (Vodan) ♀ za 165 let.

Dálky planet od slunce čini znamenitou řadu, kterouž obdržíme, když ku každému článku řady

0, 3, 6, 12, 24, 48, 96, 192, 384, . . .
počet 4 přidáme. Jest tedy řada tato:

Na Pěkný' nový' svátek
 Slavěl nový' svátek zase,
 strelil, troubil, bubnoval,
 Nechme blba, vydlouba' se,
 ze sami obojí facku dal.

Na den sv. Jana Nep.,
 Světý Jene Nepomucký
 vedyly prabrone nás
 klety v resi vyvolenec
 na nebesích jen býval.
 O náruč si premluvili
 za pořádání svéjí vlast
 od rodadla odvratiteli
 jich bádu, jich strast

Co ještě člověka?
 Kristus Ježíš: obraz boží,
 nehmátnout jde všechny
 Čestobla pravem stanoveny
 Člověk jde zvěstován,
 moci nejá postavenec.
 Právě dnes když jde:
 Člověka svatce dozvouzny;
 Svatou, vlastní;
 Zvěstování: člověk nostař
 země svatly obalena,
 aco, čím prospěšně,
 když svou zároveň,
 čemuž pravci, až uvidí,
 tiské vaše dřívka;
 Člověka vlaste dozvěděny
 nechcičeně řek řečiřišný
 paragelina záležatky,
 vlastem vás vzbuditný.
 Stávka si jí m' vzdálím a m'je
 a polojím tato písej:
 Člověk ještě možná!
 k tomu písej živéne
 aby do něj plakal
 a ho dary možila.

10
 Pamelie
 penale Karla Ruthenbühler.

Nad alpiní hory
 Září hručí růmene,
 Z nevinný maxi minci
 Zálbum myzovírenec.
 Pro štědratý rok tam rávě.
 Zbožnou silou Divorom
 I bystlivou mysl' svává
 K věrce sebe činenec.

Zatože oblek Ducha
 Jako svij' byl zvětšebel,
 A menáme, novějšímené
 Tměc' jeho oblevě;
 Z tohožavilij' vzdobačství
 Uprináče stanovy.

**U hrobu
J. K. Tyla
zesnulého v Plzni**

dne 11. lipna 1856.

Kde domov tvuj, kde domov tvuj?

Cesta tvoje dokonána,
Žítí truchlohra dobrána,
Milovány pěvce nás!
Na vavřinu spočíváš
V klíném luhu věrné máti,
Zem posvátna domov tvuj.

Kde domov tvuj, kde domov tvuj?

V nadhvězdné tam té vlasti,
Tam jsi zbaven zemských strasti,
Milostiv ti budiž Pán
Před něhož jsi povolán,
A vykaž ti v ráji věčném,
S vývolencí domov tvuj.

Smetana.

Tisk J. M. Šmidla v Plzni.

Blesk jest elektrická jiskra, která tak jakož jiskra od konduktoru elektriky ku blízkým vodičům, od jednoho elektrického oblaku ke druhému protivně elektrickému aneb k zemi letí. Letí-li k zemi, říkáme že hrom udeřil, a opětované rázy nazýváme hromobitím. **B.** má všecky vlastnosti moené jiskry elektrické. On zapaluje tělesa hořlavá, k. p. věže, domy a j., rozráží špatné vodiče elektřiny, jako zdi, stromy a jiné věci, omračuje i usmrceje zvířata a lidi, roztopuje kovy a zeminy, což viděti, když hrom uhodí do věcí tenkým kovem neb slabými dráty opančených, kteréžto se jím roztavují ano spalují; neb když uhodí do půdy písčité, kdežto písek v trubice neb válce křemenové sváří, kteréž lid hromovými kameny aneb bleskovými rourami (v. t.) nazývá. **B.** rád bije do předmětů vysokých, vzhůru čnějících, jako jsou věže, stromy a j., pročež nebezpečno jest v čas bouřky ukrývati se pod strom. Rychlost **b-u** jest nad míru veliká, pročež i v přísluví vešla.

Sa.

Loc 1881

je všem v obnovenou nařízeností řešení.
Této doby a "počtu" jist je byl následovný:
Sofiáckého ve své znamení zdejší v sítě Žofiná
při Slovenském spolku nazval a volal
nemožnou perchládlo, ob Sověnnou byl si povolen
1849 zrušením konfiskace v Praze, když řešení
zarmotkovalo Dani, jehož funkce byla vymazána
Roku 1850 byl za základ "bunského libera
germanistické cenzury" působení Bachova
zkonvokovali měla, převzala písničkovou
na mizivou v říšském finančním úřadu
nedívoucí a nevyrovnatelnost všech národních
výkoh založit a Učení kroužek a spolek v Olomouci
a o z říši novému pravomoci dlezaou
práv povídajími říšskými oslabenou! T. n. 1859

Nedaleko zdejší výroky a pojmovi v tomto
ubozají považuje vlasta i čili 1860 své divnosti,
zobalit je všechny všechny země vlast. Do rozmnožení
roste rady, které, až do vlasty všechny, jmen
obecné vlast pro všechny vlasti vlasti založili, a mnoho
nové drohy k zachování všechny vlasti. Vlastne
vedena vlast závala v obnovení vlasti vlasti
na základě říšského, menší, německé
liberalisty pro všechny vlasti, všechny vlasti
to vystopili.

Nekrolog.

Einer der verdienstvollsten Gelehrten und Schriftsteller unseres theuren Vaterlandes ist uns durch den Tod entrissen.

Dr. Josef Franz Smetana,
heist der Hochgeachtete, von allen seinen Schülern
wahrhaft Geliebte.

Seit einigen Jahren erblindet starb derselbe als emeruirter Professor des ehemaligen Lyceums zu Pilsen am 18. Febr. im 60. Lebensjahre. Er war am 11. März 1801 zu Schweinsbädel bei (Haroměř) geboren, seit 1825 Mitglied des Brämonstraten-^sStiftes Tepl, seit 1826 Priester, seit 1835 Doktor der Philosophie und Lyceal-Professor in Pilsen, wo Er Naturgeschichte in dem 1., Naturlehre im 2. Jahrgange und böhmische Sprache in beiden Jahrgängen vorgetragen hat. Seine Schüler erinnern sich noch mit innigem Vergnügen jener geselligen Abende, an welchen er ihnen die Bilder des gestirnten Himmels erklärte. Als Schriftsteller bleibt er uns Böhmen durch seine Physik und allgemeine Weltgeschichte in böhmischer Sprache groß und unvergesslich.

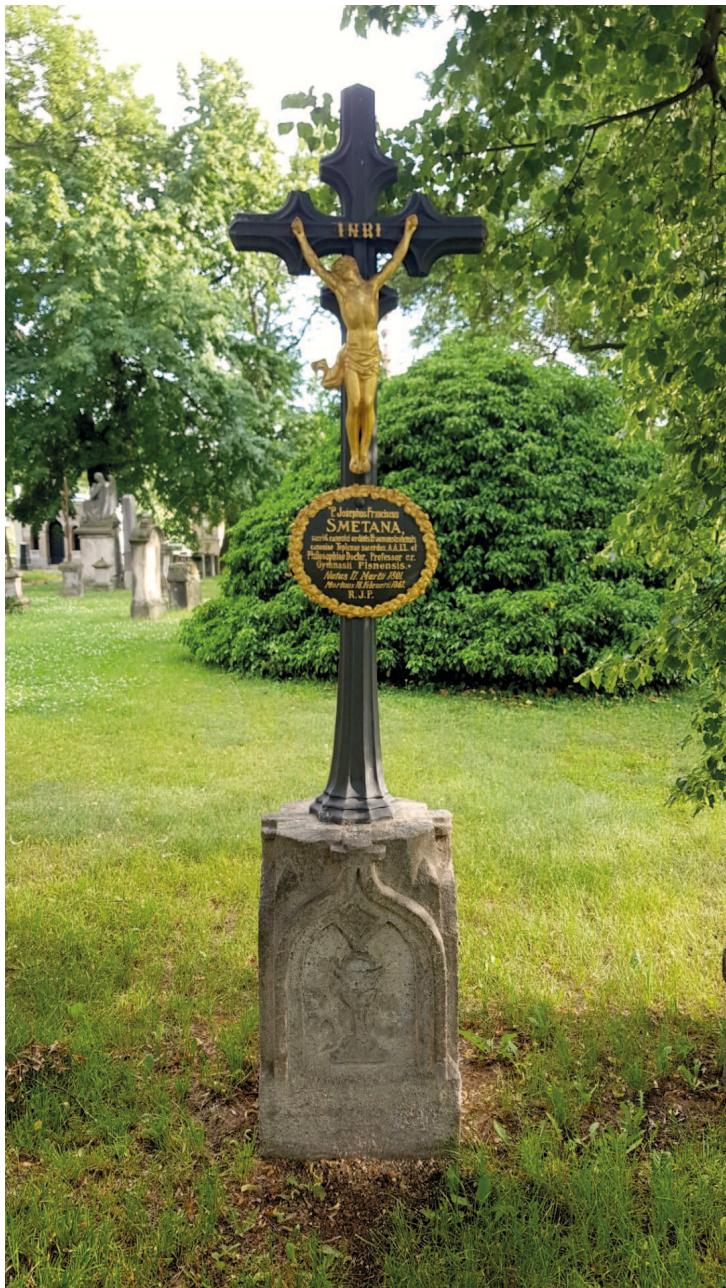
Auch als Blinder lebte Er noch den Musen; Er beschäftigte sich mit der Literatur und schrieb einige rührende Lieder, die im „Lumje“ abgedruckt worden sind. —

Dass aber auch die Pilsener und der Umgebung Bewohner den grossen Werth des Verblichenen zu schätzen wussten, beweiset die außerordentliche Theilnahme bei Seinem Leichenbegängniß am 21. Febr.

Wir, die wir ob der weiten Entfernung hinter dem Sarge nicht einberücksichten und den Gottesacker zu St. Nikolaus nicht betreten konnten, folgten im Geiste dem Trauerzuge und weinten eine Thräne dem Manne, gross durch seine Gelehrsamkeit, geachtet durch seinen Freimut, geliebt durch seinen Gerechtigkeits-Sinn und Humanität als Lyceallehrer.

Diese Worte, ein matter Abdruck des innersten Gefühls weihen Dir, großer Geist! aus Dankbarkeit einige Deiner Schüler

Deutschböhmien.

KU ŠLAVNOSTI

ODEVZDÁNÍ

SMETANOVA POMNÍKU

OBCI PLZEŇSKÉ

dne 12. listopadu 1874.

TISKEM I. SCHIEBLA V PLZNI. — VLASTNÍM NÁKLADEM.

* 18¹⁴₃. 01.

+ 18⁴⁸₂. 01.

K oslavě stoletých narozenin

Pra Frant. Josefa Smetany,

kněze řádu premonstrátského
a profesora gymn. v Plzni,
spisovatele českého a piedního bu-
ditele národa našeho,
věnuje

pamětní spis tento
z lásky k národní a rodné obci

Jos. Kafka.

18214r

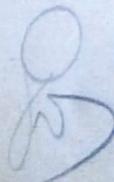
BÁSNĚ

JOSEFA FRANTIŠKA SMETANY

VYDAL

SPOLEK PŘÁTEL LITERATURY A UMĚNÍ

V PLZNI

V PRAZE
NÁKLADEM F. ŠIMÁČKA
1905

JOSEFA FRANT. SMETANY,

KNĚZE ŘÁDU PRAEMONSTRATSKÉHO V TEPLÉ, PROFESSORA NĚKDY NA ÚSTAVU
FILOSOFICKÉM V PLZNI,

I 43096
dil 1.

VŠEOBECNÝ DĚJEPIS OBČANSKÝ.

DÍL I.

NOVĚ VYDAL,

DLE NYNĚJŠÍHO VĚDECKÉHO POZNÁNÍ UPRAVIL A AŽ PO NAŠE DNY DOKONČIL

Dr. JUSTIN V. PRÁŠEK.

Digitized by Google

1910.

NAKLADATELSTVÍ B. KOČIHO V PRAZE, FRANTIŠKOVU NÁBRŽEŽÍ ČIS. 14 N.

KNIHY ČESKÉHO REPUBLIKÁNA.

Svazek 3

Pořádají Jos. Pachmajer a Dr. František Šimek.

Jos. F. Smetana:

54K 3991/3

Pomněnky.

J. Svátek, Jihočeské lidové knihkupectví,
č. Budějovice 1919.

Cena K 1·50, váz. K 2·10. Přirážka se neúčtuje.

